

P7_TA-PROV(2010)0149

Kirgisia

Euroopan parlamentin päätöslauselma 6. toukokuuta 2010 Kirgisian tilanteesta

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa Kirgisiasta ja Keski-Aasiasta ja etenkin 12. toukokuuta 2005 antamansa päätöslauselman,
 - ottaa huomioon 20. helmikuuta 2008 antamansa päätöslauselman EU:n Keski-Aasian strategiasta,
 - ottaa huomioon komission varapuheenjohtajan / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan Catherine Ashtonin 7. ja 8. huhtikuuta 2010 antaman julkilausuman Kirgisian tilanteesta,
 - ottaa huomioon ulkosuhteiden neuvoston 26. huhtikuuta 2010 hyväksymät päätelmät,
 - ottaa huomioon Etyjin pysyvän neuvoston 22. huhtikuuta 2010 pidetyssä kokouksessa annetut EU:n julkilausumat Kirgisian tilanteesta,
 - ottaa huomioon uutta kumppanuutta Keski-Aasian kanssa koskevan EU:n strategian, jonka Eurooppa-neuvosto hyväksyi kokouksessaan 21. ja 22. päivänä kesäkuuta 2007,
 - ottaa huomioon EU:n ja Kirgisian välisen kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen, joka tuli voimaan vuonna 1999,
 - ottaa huomioon Keski-Aasiaa koskevan ja vuodet 2007–2013 kattavan Euroopan yhteisön alueellisen strategia-asiakirjan,
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 110 artiklan 4 kohdan,
- A. pitää sekä Keski-Aasian että Euroopan unionin kansojen etujen mukaisena, että pyritään huolehtimaan koko alueen vakaudesta ja kohentamaan demokratiaa, ihmisten elinoloja, turvallisuutta ja kestäväää kasvua,
- B. ottaa huomioon, että Kirgisia on Etyjin jäsen ja että maa on siten sitoutunut perusvapauksien, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion periaatteiden kunnioittamiseen ja Etyjin demokraattisten standardien täytäntöönpanoon,
- C. ottaa huomioon, että virkaansa ensimmäisen kerran heinäkuussa 2005 niin sanotun tulppaanivallankumouksen seurauksena päässyt Kurmanbek Bakijev valittiin viime vuonna uudelleen presidentiksi vaaleilla, joita riippumattomat tarkkailijat luonnehtivat hyvin vilpillisiksi; toteaa, että alkuvaiheen demokraattisten pyrkimysten jälkeen Bakijevin valtakausi muuttui autoritaariseksi,

- D. ottaa huomioon, että kirgisialaisjoukot kävivät 7. huhtikuuta 2010 luoteja, kyynelkaasua ja tainnutuskranaatteja käyttäen niiden mielenosoittajien kimppuun, jotka olivat kerääntyneet Biškekissä presidentinkanslian eteen ja rynnänneet sitten hallituksen tiloihin protestoidakseen sähkön ja lämmitysenergian hintojen jyrkkää nousua vastaan, ja että tuolloin kuoli yli 80 henkilöä ja yli 500 loukkaantui,
- E. ottaa huomioon, että presidentti Bakijev joutui pakenemaan pääkaupungista ja että hänet syrjäyttäneen väliaikaishallituksen ja opposition johtaja Roza Otunbajeva antoi säädöksen vallan siirtymisestä ja käskyn noudattaa Kirgisian perustuslakia sekä hajotti maan parlamentin; ottaa huomioon, että yritettyään kapinan jälkeen viikon ajan järjestää ehdot eroamiselleen Bakijev lähti maasta Kazakstaniin Venäjän, Yhdysvaltain ja Kazakstanin välityksellä neuvotellun sopimuksen mukaisesti,
- F. toteaa, että Kirgisia on Yhdysvaltojen ja Venäjän erityisen kiinnostuksen kohteena, mikä johtuu sen strategisesta sijainnista lähellä Afganistania ja Ferganan laaksoa, joka on maantieteellisesti, poliittisesti ja taloudellisesti keskellä Keski-Aasiaa; toteaa, että Yhdysvaltojen armeijan ylläpitämällä Manasin kauttakulkukeskuksella on tärkeä asema pohjoisessa huoltoverkossa, jonka avulla toimitetaan tarvikkeita Afganistanissa oleville NATO-joukoille, ja myös Venäjällä on Kirgisiassa tärkeä sotilastukikohta,
- G. katsoo, että EU:n ja Keski-Aasian suhteet ovat keskeisen tärkeitä, koska alueilla on yhteisiä haasteita energian, ilmastomuutoksen torjumisen, huumekaupan valvonnan sekä terrorismin torjunnan alalla,
- H. toteaa, että alueella käytävä geopoliittinen kilpailu voi aiheuttaa merkittävää tuhoa, mutta se on suurelta osin päällekkäistä sellaisten etujen kanssa, jotka liittyvät Afganistaniin ja islamilaisen radikalismien leviämiseen, mikä tarjoaa mahdollisuuden tämän kilpailun vähentämiseen ja sopimukseen siitä, että hallintoa on parannettava,
- I. katsoo, että EU:n on aina noudatettava sitoumustaan ja sisällytettävä ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltion periaatteet kaikkiin kolmansien maiden kanssa tekemiinsä sopimuksiin ja edistettävä demokraattisia uudistuksia johdonmukaisella politiikalla, joka parantaa sen uskottavuutta alueellisena toimijana,
- J. toteaa, että EU:n läsnäolo Kirgisiassa etupäässä avunantajana on merkittävä ja asettaa EU:n otolliseen asemaan tärkeämmän roolin ottamiseksi maan tukemisessa,
- K. toteaa, että komissio ja neuvosto tarkastelevat parhaillaan Keski-Aasiaa koskevaa strategiaa ja valmistelevat kertomusta, joka esitetään Eurooppa-neuvoston kesäkuussa pidettävässä kokouksessa,
1. on syvästi huolissaan Kirgisian tilanteesta ja ilmaisee osanottonsa näiden traagisten tapahtumien kaikkien uhrien perheenjäsenille;
 2. kehottaa kaikkia osapuolia lopettamaan väkivaltaisuuDET, osoittamaan maltillisuutta ja tekemään kaikkensa, jotta voidaan käynnistää aito vuoropuhelu vakauden luomiseksi ja edellytysten luomiseksi sille, että demokraattiseen ja perustuslailliseen järjestykseen voidaan palata rauhanomaisesti;

3. korostaa, että institutionaalista näkökulmasta olennaisen tärkeää on johdonmukainen ja vakaa perustuslaillinen kehys, jotta tulevaisuudessa estetään yhteiskunnallinen levottomuus ja varmistetaan Kirgisian kansan rauhanomainen tulevaisuus; pitää tästä näkökulmasta tervetulleena väliaikaishallituksen yhteistyötä Venetsian komission kanssa;
4. panee merkille ensimmäiset toimet, joita väliaikaishallitus on toteuttanut demokratian palauttamiseksi, ja etenkin aikeen laatia uusi perustuslaki, jolla muutetaan Bakijeivin uudistuksia, joilla presidentille keskitetään liikaa valtaa;
5. pitää tässä yhteydessä myönteisenä, että väliaikaishallitus on ilmoittanut, että uudesta perustuslaista järjestetään kansanäänestys 27. kesäkuuta 2010 demokratian ja poliittisen vastuun vahvistamiseksi, ja että uudet parlamenttivaalit pidetään 10. lokakuuta 2010; kehottaa väliaikaishallitusta noudattamaan Kirgisian kansainvälisiä velvoitteita ja varmistamaan, että vaalit ovat vapaat ja oikeudenmukaiset;
6. tähdentää, että on tärkeää sitoutua aktiivisesti väliaikaishallitukseen, jotta tutkittaisiin ja hyödynnettäisiin mahdollisuuksia hyvän hallintotavan, oikeuslaitoksen riippumattomuuden ja muiden Keski-Aasian strategiassa vahvistettujen EU:n poliittisten tavoitteiden edistämiseen sekä myös kansainvälisten rahoituslaitosten sitoumuksen ja toiminnan helpottamiseen;
7. pyytää YK:ta johtamaan tapahtumien kansainvälistä tutkintaa, jotta vastuulliset voidaan tunnistaa, puutteet havaita ja antaa apua Kirgisian oikeusviranomaisille, ja kehottaa väliaikaishallitusta pyytämään YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimiston (OHCHR) apua, jotta voidaan varmistaa, että vuoden 2010 huhtikuun 6.–7. päivien tapahtumien tutkinta on perusteellista, puolueetonta ja uskottavaa;
8. korostaa, että vuoden 2005 tulppaanivallankumous loi Kirgisian yhteiskunnassa voimakkaita odotuksia demokraattisista uudistuksista, jotka jäivät kuitenkin toteutumatta; kehottaa neuvostoa ja komissiota osoittamaan johdonmukaisuutta ja jämäkkyyttä sekä käyttämään tätä mahdollisuutta keinojen löytämiseksi Kirgisian väliaikaishallituksen ja viranomaisten auttamiseen, kun ne pyrkivät demokraattisiin uudistuksiin ja kansalaisten elinolojen kohentamiseen kansallisen kehityksen ja kansalaisille tarjottavien mahdollisuuksien avulla yhteistyössä kaikkien sidosryhmien ja Kirgisian kansalaisyhteiskunnan kanssa;
9. toteaa, että Kirgisian paha resurssipula ja haavoittuvaisuus tekevät siitä hyvin riippuvaisen ulkopuolisesta tuesta; toteaa myös, että sen naapurimaissa ei ole liiemmästi esimerkkejä demokraattisesta ja hyvin toimivasta hallinnosta ja myönteisestä yhteiskunnallisesta kehityksestä; korostaa tässä yhteydessä kansainvälisen avun ratkaisevaa merkitystä;
10. kiinnittää huomiota siihen, että Kirgisian tapahtumat vaikuttavat alueelliseen ja kansainväliseen kehitykseen ja että alueellinen ja kansainvälinen kehitys vaikuttavat Kirgisian tapahtumiin; on vakuuttunut siitä, että Venäjän, Yhdysvaltojen ja muiden tahojen edut ovat suurelta osin päällekkäisiä erityisesti, kun on kyse Afganistanista ja islamilaisen radikalismien kasvusta alueella ja Kirgisiassa; katsoo, että tämän vuoksi pitäisi voida rajoittaa geopoliittista kilpailua ja etsiä synergiavaikutuksia; uskoo, että

tässä onnistumisella olisi laajempia myönteisiä vaikutuksia kansainvälisiin suhteisiin ja kansainväliseen turvallisuuteen;

11. pyytää varapuheenjohtajan / korkean edustajan Keski-Aasian-erityisedustajaa seuraamaan tarkasti tilannetta, antamaan apua ja helpottamaan Kirgisian yhteiskunnan kaikkien osapuolten vuoropuhelun uudelleen käynnistämistä;
12. kehottaa komissiota ja neuvostoa kartoittamaan pikaisesti, täyttyvätkö edellytykset Kirgisiaa varten käynnistettävälle kansainvälisesti koordinoitulle mittavalle uudelle tukiohjelmalle tai voidaanko tällaiset edellytykset luoda, jolloin on otettava etenkin huomioon, kuinka vahvalta Kirgisian väliaikaishallituksen todellinen sitoumus demokratisointiin ja hyvään hallintoon vaikuttaa; toteaa, että jos riittävän otollisten edellytysten katsotaan täyttyvän, EU:n pitäisi ottaa ohjat käsiinsä kansainvälisen avunantajien konferenssin järjestämiseksi Kirgisiaa varten;
13. edellyttää vakautusvälineen mittavaa käyttöä; korostaa, että Kirgisiaa on autettava sen sosiaalisten ja taloudellisten ongelmien ratkaisemiseksi; pyytää komissiota laatimaan ehdotuksia kehitysyhteistyövälineen varojen uudelleen kohdentamiseksi, jotta voidaan varmistaa, että EU:n reagointi Kirgisian uuteen tilanteeseen on asianmukaista sekä lyhyellä että keskipitkällä aikavälillä; korostaa, että etusijalle olisi asetettava etenkin koulutus-, terveydenhuolto- ja vesihuoltoalojen ongelmien ratkaiseminen;
14. vaatii, että Euroopan unionin apu on johdonmukainen korruption vastaisten toimien, koulutusresurssien lisäämisen ja elinolojen parantamiseen tähtäävien toimintalinjojen kanssa, jotta luotaisiin suotuisat olosuhteet radikalismiin kehittymistä vastaan;
15. Kehottaa komissiota, ottaen huomioon nykyisen tilanteen, tarkastamaan, onko tarvetta lähettää kiireellistä humanitaarista apua;
16. odottaa katsausta aluetta koskevan EU-strategian täytäntöönpanon edistymisestä ja vaatii toimia, joilla strategiasta tehdään uskottavampi, konkreettisempi ja johdonmukaisempi;
17. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, jäsenvaltioiden parlamenteille ja hallituksille, Kirgisian väliaikaishallitukselle, Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille, Etyjin pääsihteerille sekä Euroopan neuvoston pääsihteerille.